

**“Важливі правила”
коментарі до книги
“Важливі уроки для всіх
мусульман”**

[Українська – Ukrainian – أوكرائي]

*Передмова та коментарі видатного шейха
Абд аль-Азіза ібн Абд Аллаха ібн База
(хай буде милостивий до нього Аллах)*

Автор:

шейх Абд аль-Азіз ібн Дауд аль-Фаїз
*Голова Комітета заклика до доброго
та заборони неприйнятнього в аз-Зульфі*

Переклад з арабської:

EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

& Андрій Шистеров

**Перевірка: Мухаммада аль-Гарбі & Умм Алі
Шистерова**

2015 - 1436

IslamHouse.com

﴿ الأحكام الملمة على الدروس المهمة ﴾

﴿ لعامة الأمة ﴾

« باللغة الأوكرانية »

تقديم وتعليق سماحة الشيخ
عبد العزيز بن عبد الله بن باز

تأليف الشيخ

عبد العزيز بن داود الفايز

رئيس هيئة الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر بالزلفى

ترجمة: المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

& أندريا شيستروف

مراجعة: محمد الغربي & أم علي شيستروفا

2015 - 1436

IslamHouse.com

Передмова

Хвала Аллаху, Якого ми прославляємо і Якого прохаємо про допомогу і прощення. Ми шукаємо захисту в Аллаху від зла наших душ і поганих вчинків. Кого Аллах веде прямим шляхом, того ніхто не зможе ввести в оману. А кого Він залишить, того ніхто не наставить на прямий шлях. Свідчу, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха, і свідчу, що Мухаммад - раб Аллаха і Його Посланець.

О ви, які увірували! Бійтесь Аллаха гідним Його страхом! І не помирайте, поки не станете відданими Йому!

[Аль-Імран, 102].

О люди! Бійтесь Господа вашого, Який створив вас із однієї душі та створив із неї другу до пари; а з них ще й інших чоловіків та жінок; і розселив їх. То бійтесь Аллаха, ім'ям Якого ви звертаєтесь одне до одного, і дотримуйтеся родинних зв'язків. Воістину, Аллах наглядає за вами!

[Ан-Ніса, 1]

О ви, які увірували! Бійтесь Аллаха та говоріть розсудливе слово. Тоді Аллах покращить ваші справи й простить ваші гріхи. А хто кориться Аллаху та Його Посланцю, той уже досягнув великого успіху!

[Аль-Ахзаб 70, 71].

А потім:

Коли я ознайомився з посланням під назвою "Важливі уроки для всіх мусульман", яке написав видатний шейх Абд аль-Азіз ібн Баз (хай буде милостивий до нього Аллах) - головний муфтії Королівства Саудівська Аравія та голова «Комітету великих вчених» - то у мене з'явилася ідея прокоментувати це послання, адже воно є важливим для кожного мусульманина. Також це є посланням до всієї Умми: чоловіку і жінці, вчителю і учню. Я порадився з Аллахом, а потім з деякими гідними шейхами, і вони підтримали мою думку. Після чого ця думка перетворилася на бажання почати роботу з роз'яснення цих важливих уроків. Після чого я запитав дозволу у нашого вельмишановного шейха і він дав свою згоду, за що висловлюю йому подяку.

Це послання, не дивлячись на свій невеликий обсяг, вміщує в себе безліч шаріатських наук: віровчення і ісламське право, а також моральність і ісламський етикет, який має виявляти кожен мусульманин. Послання завершується застереженням від багатобожжя і поясненням видів гріхів. Таким чином, в цьому посланні міститься те, що має сповідувати кожен мусульманин: віровчення і поклоніння, моральність і методологія. Саме тому це послання по праву називається "Важливі уроки для всіх мусульман".

До нього я написав коментарі, які не втомлять читача своїм обсягом, а також не буде втрачений смисл через їх стислість. Все для того, щоб допомогти - після успіху від Аллаха - і полегшити кожному, хто бажає викладати ці уроки: імаму в мечеті, голові сім'ї в своєму домі або людині, яка шукає знання. Я намагався аргументувати кожне питання доказами і назвав цей коментар "Важливі

правила" коментарі до книги "Важливі уроки для всіх мусульман". Також шейх Абд аль-Азіз ібн Баз особисто додав деякі коментарі - я виділив їх особливим шрифтом.

На завершення я б хотів, щоб кожен брат, до рук якого потрапить ця книга, не поскупився б на коментарі та зауваження, адже, як кажуть:

Коли людина одна, то бідна, а коли зі своїми братами, то багата

Після всього сказаного, прошу Аллаха Його прекрасними іменами і високими властивостями, щоб Він зробив корисним як це послання, так і його тлумачення; і щоб зробив мій труд щирим заради Його Благородного Лица. Також прошу Його дарувати щедрю винагороду автору статті та її коментатору; і щоб Він зібрав усіх нас в райських садах Фірдауса разом з пророками, праведниками і мучениками, адже Всемогутній Господь здатний на це! Хай благословить Всевишній Аллах нашого пророка Мухаммада, його сім'ю і всіх його сподвижників.

Абд аль-Азіз ібн Дауд аль-Фаїз

Аз-Зульфа, 21/5/1415 хіджри

Перший урок: сура «аль-Фатіха» і деякі короткі сури

Від сури "аз-Зальзаля" й до сури "ан-Нас". Мета — навчання, виправлення вимови, заучування на пам'ять та вивчення тлумачення того, що необхідно розуміти.

Великий вчений шейх Абд аль-Азіз ібн Баз (хай буде милостивий до нього Аллах) - прохаю Аллаха, щоб Він зробив корисним шейха для Ісламу і для всіх мусульман, а також збільшив його нагороду - у першому важливому уроці для всіх мусульман каже, що кожен мусульманин, у міру своїх можливостей, повинен вивчити суру "аль-Фатіха", а також ті короткі сури, які він зможе. Адже навчання сурі "аль-Фатіха" є особистим обов'язком кожного мусульманина, через те, що намаз (*обов'язкова п'ятиразова молитва - пер.*) того, хто не прочитав суру "аль-Фатіха", є недійсним. Як про це відомо з достовірного хадіса Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха).

Навчаючи людей цієї сури, учитель має дотримуватися наступних кроків:

Перший крок - навчити учнів правильному читанню сури, якщо вони не вміють читати. Якщо ж вони вміють читати, то вчитель переходить до другого кроку - виправлення читання. Після цього він переходить до третього кроку - заучування цих сур напам'ять. Заучування здійснюється наступним чином:

Учитель повільно і виразно читає аяти, а потім вимагає від присутніх повторити їх разом з ним. І так - поки вони не

вивчать їх напам'ять. Потім вчитель ясно роз'яснює значення аятів, враховуючи рівень розуміння учня. Після цього вчитель виводить з раніше прочитаних аятів деякі закономірності. Приклад з сури "аль-Фатіха": учням пояснюється, що читання цієї сури є стовпом намаза, адже Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: "Немає намаза у того, хто не прочитав Відкриваючу Книгу"¹.

Також учням мають сказати, що одним із правил, щодо якого були одностайні праведні попередники цієї Умми, а також її вчені, це віра в прекрасні імена Аллаха та Його високі властивості - вони вірили в усе те, що повідомив Аллах про Себе і в усе те, що повідомив про Аллаха Його Посланець (мир йому і благословення Аллаха). Праведні попередники також заперечували все, що Аллах заперечував щодо Самого Себе і все, що заперечував щодо Аллаха Його Посланець (мир йому і благословення Аллаха). Вірити у все це необхідно не уподіблюючи Аллаха Його створінням і не задаючи питання "Як?".

Також вчитель повідомляє учням, що поклоніння - це поняття, яке охоплює все, що любить Аллах і чим Він задоволений: як слова, так і вчинки; явні і приховані.

Одним з закономірностей сури "аль-Фатіха", яке слід пояснити кожному мусульманину, є те, що поклоніння руйнується і стає недійсним, якщо змішується з багатобожжям. Також їм мають пояснити, що кожен мусульманин повинен пам'ятати і не забувати про Судний

---

1 Аль-Бухарі, Муслім, ат-Тірмізі, ан-Насаї, Абу Дауд, Ібн Маджа, Ахмад, ад-Дарімі.

День - це допоможе людині здійснювати добрі вчинки і остерігатися забороненого.

Так само слід вивчати інші сури: слухати, виправляти вимову, заучувати напам'ять і вивчати тлумачення. Аллаху про це відомо краще.

Другий урок: свідочтво, що "Немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха, і Мухаммад - Його Посланець"

Слід пояснити значення свідочтва та його умови. Значення "Немає божества, гідного поклоніння" - заперечення всього, чому поклоняються крім Аллаха. "Крім Аллаха" - ствердження поклоніння тільки Єдиному Аллаху, у Якого немає рівних.

В цьому уроці автор (хай буде милостивий до нього Аллах) роз'яснює свідочтво "Немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха, і Мухаммад - Його Посланець". Далі ми розглянемо це питання в такому порядку:

Перше: важливість свідочтва

Це свідочтво, яке складається з двох частин, є першим стовпом Ісламу. Передається від Ібн Умара (хай буде вдоволений ним Аллах), що Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: "Іслам заснований на п'яти стовпах: свідочтві, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха, і що Мухаммад - Посланець Аллаха, здійсненні намаза, виплаті закята, здійсненні хаджа і дотриманні посту в місяць Рамадан"¹.

Таким чином, слово єдинобожжя (*свідочтво* — пер.) є основою релігії та її неприступною фортецею. Єдинобожжя є першим обов'язком раба Аллаха.

---

1 Аль-Бухарі, Муслім, ат-Тірмізі, ан-Насаї, Ахмад.

Прийняття Аллахом всіх добрих справ залежить від вимовляння цих слів і від вчинків, які відповідають їм.

Друге: значення свідцтва

"Ніхто не гідний поклоніння, крім Аллаха". Не достатньо говорити: "Немає жодного творця, крім Аллаха" або "Немає нікого вічного, крім Аллаха", або "Немає нікого, хто наділяє, крім Аллаха", адже невіруючі курайшити не заперечували, що немає іншого творця, крім Аллаха, але, разом з тим, це їм не принесло жодної користі. Вони розуміли значення цього свідцтва і саме тому не визнавали Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), коли він їм сказав: "Скажіть: "Немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха". І ми дуже здивовані, коли в наш час хтось вимовляє це свідцтво, і, при цьому, не розуміє його значення, звертаючись поряд з Аллахом до інших з мольбою - до святих або померлих — і заявляє, що він є єдинобожником! Нехай Аллах вбереже від такого!

Третє: стовпи свідцтва

У цього свідцтва є два стовпи:

Перший стовп: заперечення, що «немає божества, гідного поклоніння».

Другий стовп: ствердження «крім Аллаха».

Таким чином, «немає божества, гідного поклоніння» заперечує будь-яку божественність всього, крім Аллаха, а «крім Аллаха» стверджує божественність лише Єдиного Аллаха, у Якого немає рівного.

Четверте: особливості свідoctва

У цього свідoctва є дуже багато великих особливостей: той, хто щиро вимовив це свідoctво, буде піднесений ступенем перед Аллахом і того Він введе до Раю. А той, хто вимовив його нещиро, зберіг своє життя і майно в цьому житті, але в житті вічному його розрахунок буде у Аллаха, і така людина є лицеміром.

Це свідoctво - коротке, у ньому мало букв; воно є легким для вимови, але важким на терезах в Судний День.

У цих великих слів безліч переваг, основні з яких згадав великий вчений Ібн Раджаб (хай буде милостивий до нього Аллах) у своєму посланні під назвою: «Слово щирості». Він писав:

«Ці слова є ціною Раю. Той, чиїми останніми словами були «Немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха», увійде до Раю. Ці слова є порятунком від Вогню і тому, хто сказав, будуть прощені гріхи. Ці слова - найкраще із добрих справ. Ці слова стирають гріхи. Вони усувають перешкоду, яка веде до Аллаха. Ці слова приймає Аллах від того, хто їх вимовив. Вони - краще, що казали пророки. Вони є найкращім згадуванням Аллаха і кращіми справами. Ці слова в багато разів збільшують винагороду і прирівнюються до звільнення раба. Вони оберігають від шайтана, а також захищають від страждань могили і жакіть Судного Дня. Ці слова проголосять віруючі, коли їх воскресять із могил. Також перевагою цих слів є те, що вони відкривають для того, хто їх вимовив, вісім воріт Раю. Він увійде до нього через ті з них, які забажає. Також їх перевагою є те, що той, хто їх вимовив, все одно буде

виведений із Пекла, навіть якщо потрапить до нього внаслідок скоєння тих чи інших гріхів, крім багатобожжя»¹.

П'яте: свідоцтво, що «Мухаммад - Посланець Аллаха»

Ця частина свідотства вказує на віру в Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллаха) і віру в те, про що він (мир йому і благословення Аллаха) сповістив. Вона вказує на обов'язковість послуху йому в тому, що він наказав і відмови від того, що він заборонив і від чого застеріг. Також вона вказує на звеличення його наказів і заборон: слова жодної людини не можуть бути поставлені вище його слів.

Шосте:

Слід знати, що кожен, хто свідчить, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха, і що Мухаммад - Його Посланець, а також, що Іса - раб Аллаха, Його посланець і Його Слово, яке Він вклав в Марьям, і Дух від Нього; і те, що Рай - істина, і Пекло - істина, як це передає Убада ібн ас-Саміт від Пророка (мир йому і благословення Аллаха), то таку людину Аллах введе до Раю відповідно до її справ.

Умови свідоцтва «Немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха»

---

1 Див. послання шейха аль-Фавзана "Немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха".

Знання, несумісне з невіглаством; глибоке переконання, несумісне з сумнівами; щирість, несумісна з багатобожжям; правдивість, несумісна з брехнею; любов, несумісна з ненавистю; слідування, несумісне із залишенням справ; прийняття, несумісне з запереченням; невіра у все, чому поклоняються поряд з Аллахом.

Вчені сказали, що у щирого свідоцтва є сім умов, а деякі сказали, що їх — вісім, як про це сказав автор (хай буде милостивий до нього Аллах).

Перша умова: знання

Коли раб знає, що тільки Аллах заслуговує поклоніння, і що поклоніння всьому, крім Нього, є недійсним, а також коли він робить вчинки відповідно до цього, то він знає значення цього свідоцтва. Всевишній сказав:

Тож знай, що немає бога, крім Аллаха, проси прощення за свій гріх та гріх віруючих чоловіків і жінок. Аллах знає про вашу працю та про ваш відпочинок!

[Мухаммад, 19]

Також Всевишній сказав:

Ті, кого ви кличете замість Нього, не володіють заступництвом, окрім тих, хто свідчить про істину та володіє знанням!

[Аз-Зухруф, 86]

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Хто помер знаючи, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха, увійде до Раю»¹.

Друга умова: глибоке переконання

Обов'язком того, хто вимовляє це свідощтво, є глибоке переконання і віра в серці, що божественність властива тільки Всевишньому Аллаху, а божественність всього, крім Нього, є помилковою. Всевишній сказав:

Які вірять у те, що зіслано тобі та в те, що зіслано перед тобою, і впевнені в існуванні наступного життя.

[Аль-Бакара, 4]

Передається від Абу Хурейри (хай буде вдоволений ним Аллах), що Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Сповісти про Рай кожному за цією стіною, хто буде свідчити, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха»².

Третя умова: прийняття

Тобто, приймати серцем і язиком все, на що вказує це свідощтво. Всевишній сказав:

Скажіть: «Ми увірували в Аллаха і у те, що зіслано нам.

---

1 Муслім, Ахмад.

2 Муслім.

[Аль-Бакара, 136]

Четверта умова: слідування

Це досягається за допомогою покори тому, на що вказує велике свідоцтво: покірність і послух. Всевишній сказав:

У кого краща релігія, ніж у того, хто підкорив себе Аллаху, є праведним та йде за вірою Ібрагіма-ханіфа?

[Ан-Ніса, 125]

Також Всевишній сказав:

Хто повертає обличчя своє до Аллаха, робить добро, той уже схопився за надійну основу.

[Лукман, 22]

П'ята умова: правдивість

Правдивість — це коли людина є правдивою з Аллахом у своїй вірі, у віровченні, у словах і у заклику до Його релігії. Всевишній сказав:

О ви, які увірували! Бійтесь Аллаха й будьте разом із правдивими!

[Ат-Тауба, 119]

Шоста умова: щирість

Коли всі слова і справи людина робить щиро заради Ли́ка Алла́ха, бажаючи досягти Його вдоволення. Всеви́шній сказав:

А їм не було ніякого наказу, окрім поклоніння Алла́ху, щирого служіння Йому.

[Аль-Баїна, 5]

Як прийшло в достовірному хадісі від Абу Хурейри (хай буде вдоволений ним Алла́х), від Пророка (мир йому і благословення Алла́ха), що він сказав:

«Найщасливіша людина, яка отримає моє заступництво, це та, яка сказала щиро, від душі: «Немає божества, гідного поклоніння, крім Алла́ха»¹.

Сьома умова: любов

Любити це свідоцтво і те, на що воно вказує, і те, що воно містить у собі. Така людина любить Алла́ха і Його Посланця (мир йому і благословення Алла́ха) й ставить цю любов вище за будь-яку іншу любов. Всеви́шній сказав:

Серед людей є такі, які приписують Алла́ху рівних Йому та люблять їх так, як люблять Алла́ха. Але ж ті, які увірували, люблять Алла́ха ще сильніше!

[Аль-Бакара, 165]

---

¹ Аль-Бухарі, Ахмад.

***Восьма умова: невіра у все, чому поклоняються
поряд з Аллахом***

Передається від Пророка (мир йому і благословення Аллаха), що він сказав:

«Хто сказав: «Немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха» і відрікся від усього, чому поклоняються поряд з Аллахом, той зберіг своє майно і кров, а його кінцевий розрахунок — в Аллаха»¹.

---

1 Муслім.

Третій урок: стовпи віри

Стовпами віри є: віра в Аллаха, в Його ангелів, в Його писання, в Його посланців, в Судний День, в передвизначення - з його добром і злом.

Доказом цього є відомий хадіс Джібріля (мир йому): коли він запитав Пророка (мир йому і благословення Аллаха) про віру, той відповів:

«Віра - це вірити в Аллаха, Його ангелів, Його писання, Судний День, а також передвизначення - з його добром і злом»¹.

Перший стовп: віра в Аллаха

Віра в Аллаха містить в собі чотири принципи:

1. Віра в існування Аллаха

На це вказують: вроджена якість, розум, релігія і органи чуття.

Вроджена якість вказує на існування Аллаха так: кожне творіння створене з вірою в свого Творця, навіть без попередніх роздумів або навчання цьому. Як про це сказав Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха):

«Кожне немовля народжується в своїй природній якості, а вже потім його батьки роблять з нього іудея, християнина або вогнепоклонника»¹.

---

¹ Муслім, Абу Дауд, ат-Тірмізі, Ахмад.

Розум доводить існування Аллаха так: якщо є створіння, то має бути і Творець. Адже всі ці створіння не можуть створити самі себе або виникнути випадково.

Релігія доводить існування Аллаха так: всі небесні писання повідомляють про існування Аллаха. А також про це повідомляє найвеличніше з писань - Священний Коран. Всі посланці говорили про це, і серед них - найкращий і останній посланець Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха): всі вони закликали до цього і пояснювали це.

Органи чуття вказують на існування Аллаха двома способами.

Перший спосіб: ми чуємо і бачимо, як на благання дається відповідь, як приходить допомога засмученим, що, в свою чергу, беззаперечно доводить існування Всевишнього Аллаха.

Другий спосіб: пророкам були притаманні особливості, які називаються чудесами. Люди були їх свідками або чули про них, що, знову-таки, доводить існування Господа і Управителя Всесвіту, яким є Всевишній Аллах.

2. Віра в Його панування

Тобто віра в те, що тільки Він є істинним Господом, у Якого немає рівних; у Нього немає помічника; немає іншого творця, крім Аллаха, а також немає іншого Царя, крім Нього. Всевишній сказав:

Хіба не Йому належить творити й наказувати?

---

1 Аль-Бухарі, Муслім.

[Аль-Араф, 54]

Також Всевишній сказав:

Такий Аллах, ваш Господь! Йому належить влада, а ті, кого ви кличете замість Нього, не владні навіть над плівкою з кісточки фініка!

[Фатир, 13]

3. Віра в Його божественність

Тобто віра в те, що тільки Він є істиним божеством, у Якого немає рівних. Слово "божество" означає: той, хто заслуговує поклоніння, з любов'ю і звеличенням. Всевишній сказав:

Ваш Бог – Бог Єдиний. Немає бога, крім Нього, Милостивого, Милосердного!

[Аль-Бакара, 163]

Також Всевишній сказав:

Ми послали Нуха до його народу. Він сказав: «О люди! Поклоняйтеся Аллаху! У вас немає бога, крім Нього!

[Аль-Араф, 59]

4. Віра в Його імена і властивості

Тобто віра в те, що Аллаху притаманні тільки ті імена і властивості, якими Він Сам Себе назвав у Своєму Писанні або згадав у Сунні Посланця (мир йому і благословення Аллаха). Імена та властивості Аллаха слід сприймати

такими, якими вони є: без спотворення, без заперечення, без питання «Як?» та без уподібнення. Всевишній сказав:

Немає нічого, схожого на Нього! А Він – Всечуючий, Всевидячий!

[Аш-Шура, 11]

Деякі плоди віри в Аллаха:

- Здійснення єдинобожжя, адже серце не прив'язується ні до чого, крім Аллаха - воно не поклоняється нікому, крім Нього, відчуваючи страх і надію тільки на Нього.
- Досконалість любові до Всевишнього Аллаха і звеличення Його через Його прекрасні імена і високі властивості.
- Здійснення поклоніння Аллаху за допомогою виконання Його наказів і віддалення від Його заборон.

Другий стовп: віра в ангелів

Ангели - приховані творіння, створені Аллахом зі світла, які поклоняються Всевишньому Аллаху. Їм не властиві жодні властивості панування або божественності. Вони повністю коряться Його наказам. Господь наділив їх силою і здатністю виконувати накази. Їх кількість велика і її не знає ніхто, крім Всевишнього Аллаха.

Віра в ангелів включає в себе чотири принципи:

Перший: віра в їхнє існування.

Другий: віра в тих ангелів, чії імена нам відомі - як, наприклад, Джібріль. А також в тих ангелів, імен яких ми не знаємо — в них ми віримо в загальному.

Третій: віра в тих ангелів, чії властивості нам відомі.

Четвертий: віра в їх вчинки, які нам відомі і які вони здійснюють за велінням Аллаха. Наприклад, як ангел смерті, якому наказано забирати душі в передсмертний час.

Третій стовп: віра в писання

Це віра в ті писання, які були зіслані Всевишнім Аллахом Його посланцям, як вияв милості до Своїх створінь, щоб спрямувати їх на Прямий Шлях і задля того, щоб вони знайшли щастя в мирському та вічному житті.

Віра в писання включає в себе чотири принципи:

Перший: віра в те, що ці писання насправді були зіслані Аллахом.

Другий: віра в ті з писань, назви яких нам відомі: як Коран, який був зісланий Мухаммаду (мир йому і благословення Аллаха); як Таврат, який був зісланий Мусі (мир йому).

Третій: бути впевненим в істинності того, що нам відомо з цих писань, як повідомлення Корану або неспотворені і незмінні повідомлення попередніх писань.

Четвертий: слід діяти у відповідності до не стертих заклоположень цих писань, а також слід бути задоволеним і підкорятися тому, що зіслано в них, незалежно від того, чи зрозуміла нам мудрість цього, чи ні. Слід зазначити, що всі попередні небесні писання стерті Великим Кораном. Всевишній сказав:

Зіслали Ми тобі Писання в істині, яке підтверджує те, що було до цього в писаннях.

[Аль-Маїда, 48]

Деякі плоди віри в писання:

- Знання про те, що Всевишній Аллах піклується про Своїх рабів настільки, що зіслав кожному народу книгу, яка б вказувала їм на Прямий Шлях.
- Знання про мудрість Всевишнього Аллаха в Його релігії, адже Він узаконив для кожного народу те, що підходить для них. Всевишній сказав:

Кожному з-посеред вас встановили Ми різні закони і приписи.

[Аль-Маїда, 48]

Четвертий стовп: віра в посланців

Посланці - це люди, яким було зіслано одкровення і наказано довести релігійний закон. Першим посланцем був Нух, а останнім - Мухаммад (мир їм усім).

До кожного народу Аллах відправив або посланця, з незалежним релігійним законом, або пророка, який оновлював дію існуючого релігійного закону. Всевишній сказав:

**До кожного народу Ми відсилали посланця:
«Поклоняйтесь Аллаху та уникайте тагута!»**

[Ан-Нахль, 36]

Також Всевишній сказав:

Ми відіслали тебе з істиною як доброго вісника та застерігача! Немає народу, до якого не приходив би застерігач!

[Фатир, 24]

Посланці - це творіння Аллаха, люди, нащадки Адама. Їм не були притаманні жодні властивості панування або божественності. Їм були притаманні лише людські властивості: милосердя, смерть, потреба в їжі та питті тощо.

Віра в посланців включає в себе наступні принципи:

Перший: віра в те, що їх посланницька місія - це істина. Той, хто не вірує хоча б в одного з посланців, не вірує в їх усіх. Всевишній сказав:

Народ Нуха вважав посланців за брехунів.

[Аш-Шуара, 105]

Другий: віра в тих з посланців, яких ми знаємо по іменам, як: Мухаммад, Ібрагім, Муса, Іса, Нух (мир їм всім). Ці п'ять посланців називаються «рїшучіми». А щодо тих посланців, імен яких ми не знаємо, то в них ми віримо в загальному. Всевишній сказав:

Ми вже відправляли посланців до тебе. Серед них є такі, про які Ми розповіли тобі, і такі, про які Ми не розповідали тобі.

[Гафір, 78]

Третій: віра у все, що вони повідомили.

Четвертий: поступати відповідно до релігійного закону того, хто був відправлений до нас. Це - останній з пророків Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха).

Плоди віри в посланців:

- Знання про милість Всевишнього Аллаха і Його турботу про Своїх рабів, адже Аллах відправив до них посланців, щоб направити їх на Прямий Шлях і пояснити, як правильно поклонятися Йому.
- Вдячність Аллаху за Його великі милості.
- Любов до посланців (мир їм всім), їх звеличення і похвала так, як це личить їм. Адже вони були посланцями Всевишнього Аллаха, які займалися поклонінням Аллаху, доведенням Його Послання і давали добрі поради Його рабам.

П'ятий стовп: віра в Судний День

Останній День - це День Воскресіння, коли Аллах воскресить людей для розрахунку і відплати. Він називається так, тому що після нього вже не буде дня.

Віра в Судний День включає в себе наступні принципи:

Перший: віра у воскресіння. Воскресіння - істина, підтверджена Кораном, Сунною і одностайною думкою мусульман.

Другий: віра в розрахунок і відплату. Раб буде розрахований за свої справи і йому відплатять за них. На це вказують Коран, Сунна і одностайна думка мусульман.

Третій: віра в Рай і Пекло і в те, що вони будуть кінцевим вічним місцем перебування для всіх творинь.

Також до віри в Судний День належать віра в те, що станеться після смерті:

- 1 - Випробування в могилі.
- 2 - Покарання і блаженство могили.

Плоди віри в Судний День:

- Залишення здійснення гріхів через страх перед покаранням Аллаха в цей день.
- Прагнення до виконання приписів для отримання винагороди в цей день.
- Відсутність жалю віруючого через те, що він втратив у цьому житті, адже він сподівається на блаженство вічного життя і отримання нагороди в

Шостий стовп: віра в передвизначення

Передвизначення - це визначення Аллахом всього, що станеться, відповідно до Його знання і мудрості.

Віра в передвизначення включає в себе наступні принципи:

Перший: віра в те, що Всевишній Аллах вічно знав про все - як загалом, так і зокрема; незалежно від того, пов'язано це з Його вчинками, або ж із вчинками Його рабів.

Другий: віра в те, що Він записав все це в Захищеній Скрижалі. Всевишній сказав:

Невже ти не знаєш, що Аллаху відомо те, що на небі й на землі? Воістину, це є в Писанні! Воістину, це легко для Аллаха!

[Аль-Хадж, 70]

Передається від Абдуллаха ібн Амра ібн аль-Аса (хай буде вдоволений ним Аллах), що він сказав: «Я чув, як посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Аллах записав долю всіх творінь за п'ятдесят тисяч років до того, як створив небеса і землю»¹.

---

1 Муслім.

Третій: віра в те, що все, що існує, відбувається тільки за бажанням Аллаха, незалежно від того, чи це Його вчинки, чи це вчинки Його створінь. Всевишній сказав:

Твій Господь створює, що забажає, і обирає.

[Аль-Касас, 68]

Четвертий: віра в те, що все, що існує, створено Всевишнім Аллахом - як їх сутності та властивості, так і їх рух. Всевишній сказав:

Аллах – Творець кожної речі. Він – Опікун кожної речі!

[Аз-Зумар, 62]

Деякі важливі плоди віри в передвизначення:

- Покладання сподівань на Аллаха після того, як людина зробить все залежне від себе. Адже віруючий не покладається на саму причину, тому що все відбувається за передвизначенням Аллаха.
- Людина не виявляє самовдоволення, коли досягає бажаного результату, адже насправді досягнення цього стало можливим тільки завдяки Аллаху, а самовдоволення відволікає від подяки за це.
- Спокій і душевне заспокоєння під час випробувань, передвизначених Аллахом, адже Йому належить влада над небесами і землею, і Він існує вічно. Всевишній сказав:

Не станеться ніякого лиха ні на землі, ні у вас самих, якщо його не було у Писанні ще перед тим, як Ми створимо це. Воістину, легко це для Аллаха! Щоб не сумували ви за тим, що втратили, і не раділи з того, що Ми дали! Аллах не любить зверхніх та хвальковитих.

[Аль-Хадід, 22-23]

Дві групи збилися з Прямого Шляху в питанні передвизначення:

Перша група - *джабріти*. Вони сказали, що раб змушений здійснювати свої вчинки, і у нього немає ані волі, ані вибору.

Друга група - *кадаріти*. Вони сказали, що раб вільний у своїх вчинках поступати як хоче і як забажає, і що Бажання і Воля Всевишнього Аллаха ніяк не впливають на це¹. Також вони заперечували те, що Аллах передвизначив все ще до його створення. Погляди обох груп є помилковими.

---

1 “Шарх Усуль аль-Іман”, шейх Ібн Усеймін.

Четвертий урок: види єдинобожжя

1. Єдинобожжя в божественності.
2. Єдинобожжя в пануванні.
3. Єдинобожжя в божественних іменах і властивостях.

Єдинобожжя - це виділення Аллаха єдиним об'єктом для поклоніння.

Перший вид: єдинобожжя в пануванні - це знання і переконання в тому, що тільки Аллах є Творцем, Наділяючим, Управителем. Цей вид єдинобожжя визнавали багатобожники, але це не зробило їх мусульманами. Доказом цього є слова Всевишнього:

Якщо ти запитася у них про те, хто їх створив, то вони неодмінно скажуть: «Аллах!»

[Аз-Зухруф, 87]

Другий вид: єдинобожжя в божественних іменах і властивостях - це означає описувати Аллаха так, як Він Сам Себе описав у Своїй Книзі і так, як Його описав Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) - як личить Його Величі! Цей вид єдинобожжя визнавали деякі багатобожники, а деякі - заперечували його, виявляючи невігластво і впертість.

Третій вид: єдинобожжя в божественності - це означає проявляти щирість у всіх видах поклоніння тільки Єдиному Аллаху, у Якого немає рівних. Прикладами

поклоніння є: любов, страх, надія і благання. Саме цей вид єдинобожжя заперечували багатобожники¹.

Три види багатобожжя

1. Велике багатобожжя
2. Мале багатобожжя
3. Приховане багатобожжя

Велике багатобожжя веде до того, що дії людини стають марними і вона навічно потрапляє в Пекло. Всевишній сказав:

Такий прямий шлях від Аллаха. Він веде ним тих із рабів Своїх, кого побажає. А якщо вони додають Йому рівних, то марним буде все те, що роблять вони!

[Аль-Анам, 88]

Також Всевишній сказав:

Не годиться багатобожникам прислужувати в місцях поклоніння Аллаху, адже вони самі свідчать про своє невір'я. Марні їхні вчинки й будуть вони у вогні довіку!

[Ат-Тауба, 17]

---

1 "Корисне зібрання питань та відповідей по Книзі Єдинобожжя", ст. 4.

Аллах не простить і не дозволить увійти до Раю тому, хто помер, роблячи багатобожжя. Всевишній сказав:

Аллах не прощає, коли Йому приписують рівних, але прощає все інше, крім цього, тому, кому побажає! І хто приписує Аллаху рівних, той чинить великий гріх!

[Ан-Ніса, 48]

Також Всевишній сказав:

Воістину, ті, які додають Аллаху рівних – заборонив Аллах їм сади раю, будуть у пеклі вони! І не буде у неправедних помічників!

[Аль-Маїда, 72]

До видів великого багатобожжя належать заклик до померлих, ідолів, прохання їх про допомогу, обітниця їм, жертвопринесення їм тощо.

Мале багатобожжя це те, що згідно Корану і Сунни називається багатобожжям, але не є великим багатобожжям. До нього належить показуха в деяких вчинках, клятва не Аллахом, слова «Так побажав Аллах і ще такий-то» тощо. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Найстрашніше, чого я боюся за вас, це мале багатобожжя». Вони запитали його: "А що таке мале багатобожжя?" Він відповів: "Показуха". Це передав імам Ахмад, ат-Табарані і аль-Байхакі з добрим існадом¹ від Махмуда ібн Лябіда аль-Ансарі (нехай буде задоволений ним Аллах), від Рафі ібн Хадіджа, від Пророка (мир йому і

---

1 Існад — ланцюжок передавачів хадісу (пер.)

благословення Аллаха). Також слова Пророка (мир йому і благословення Аллаха): «Хто присягнувся чимось, крім Аллаха, той скоїв багатобожжя». Це передав імам Ахмад з достовірним існадом від Умара ібн аль-Хаттаба (хай буде вдоволений ним Аллах). Також Абу Давуд і ат-Тірмізі передали схожий хадіс з достовірним існадом від Ібн Умара (хай буде вдоволений ним Аллах), від Пророка (мир йому і благословення Аллаха): «Хто поклявся не Аллахом, той скоїв невір'я або багатобожжя»¹. Також Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Не кажіть: «Так побажав Аллах і такий-то», але говоріть: «Так побажав Аллах, а потім такий-то». Це передав Абу Давуд з достовірним існадом від Хузейфи ібн аль-Йамана (хай буде вдоволений ним Аллах).

Цей вид багатобожжя не веде до віровідступництва і не стає причиною вічного перебування людини в Пеклі, хоча і вказує на недосконалість сповідання єдинобожжя людиною.

А щодо прихованого багатобожжя, то воно буває в обох видах багатобожжя. Приховане багатобожжя може бути у великому багатобожжі. Прикладом цього є багатобожжя лицемірів, адже вони приховують свої хибні переконання, показуючи іслам через страх за свої життя. Також приховане багатобожжя може бути і в малому багатобожжі. Прикладом цього є показуха, як це передається в раніше згаданому хадісі від Махмуда ібн

---

1 Аль-Бухарі, Муслім, ат-Тірмізі, ан-Насаї, Абу Давуд, Ібн Маджаг, Ахмад, ад-Дарімі.

Лябіда аль-Ансарі і в хадісі від Абу Сада. І тільки Аллах дарує успіх!

П'ятий урок: стовпи ісламу

Стовпів ісламу п'ять:

1. Свідectво, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха, і що Мухаммад - Його Посланець.
2. Звершення намаза.
3. Виплата закята.
4. Дотримання посту в місяць Рамадан.
5. Паломництво до Забороненого Дому Аллаха (для того, хто здатний на це).

Після того, як автор (хай буде милостивий до нього Аллах) згадав види єдиногобожжя і види багатобожжя, він почав пояснювати п'ять стовпів іслама. Про них йдеться в достовірному хадісі, який передав Абу Абд ар-Рахман Абдуллах ібн Умар ібн аль-Хаттаб (хай буде вдоволені ним Аллах), сказавши: «Я чув, як Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Іслам ґрунтується на п'яти (стовпах): свідectві, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха, і що Мухаммад - Посланець Аллаха, звершенні намаза, виплаті закята, звершенні паломництва до Дома Аллаха і дотриманні посту в місяць Рамадан»¹.

---

1 Аль-Бухарі, Муслім.

Слова *«Іслам ґрунтується на п'яти»* - тобто стовпах. Отже, іслам схожий на будівлю, яка не вистоїть без п'яти стовпів. Інші ж частини ісламу є доповненням до цієї будівлі.

Слова *«свідоцтві, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха, і що Мухаммад - посланець Аллаха»* - тобто віра в Аллаха і Його Посланця. У версії Мусліма говориться: «Іслам ґрунтується на п'яти: «Що б ти поклонявся тільки Аллаху». А в іншій версії говориться: «Що б ти поклонявся тільки Аллаху і виявив невір'я у все, що крім Нього».

Слова *«звершенні намаза»* - в достовірному хадісі від Джабіра (хай буде вдоволений ним Аллах), який наводить Муслім, говориться: «Між людиною і невір'ям і багатобожжям - залишення намаза»¹. У хадісі Муза (хай буде вдоволений ним Аллах) від Пророка (мир йому і благословення Аллаха) говориться: «Вершина всього - це іслам, а його опора - це намаз»².

Абдуллах ібн Шакик, передаючи одноставну згоду сподвижників, сказав: «Сподвижники Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) не вважали невір'ям залишення якогось вчинку, крім залишення намаза».

Слова *«виплаті закята»* - це є третім стовпом ісламу. Всевишній сказав:

---

1 Муслім, ат-Тірмізі, Абу Дауд, Ібн Маджаг, Ахмад, ад-Дарімі.

2 Ат-Тірмізі.

Звершуйте молитву, давайте *закят* та схиляйте коліна разом із тими, хто вже робить це.

[Аль-Бакара, 43]

Також Всевишній сказав:

А їм не було ніякого наказу, окрім поклоніння Аллаху, щирого служіння Йому, молитви і сплати *закяту*; це і є вірна релігія!

[Аль-Баїна, 5]

Слова «*дотриманні посту в місяць Рамадан*» - це є четвертим стовпом ісламу. Всевишній сказав:

О ви, які увірували! Встановлено для вас піст – так само, як був він встановлений для тих, які жили раніше за вас. Можливо, будете ви богобоязливі!

[Аль-Бакара, 183]

Слова «*звершенні паломництва до Дома*» - це є п'ятим стовпом ісламу. Всевишній сказав:

Люди зобов'язані перед Аллахом здійснювати *хаддж* у Дім – хто буде спроможний на це.

[Аль Імран, 97]

Цей хадіс є великою основою в пізнанні релігії іслам¹.

---

1 Див. “Стовпи Іслама”, шейх Абдуллах Аль Джаруллах, ст. 7-8.

Шостий урок: умови намаза

Умов намаза дев'ять:

1. Іслам.
2. Здоровий розум.
3. Розуміння зверненої до людини мови.
4. Ритуальна чистота.
5. Очищення від нечистот.
6. Закриття аврата¹.
7. Настання часу намаза.
8. Напрямок на киблу².
9. Намір.

Після того, як автор (хай буде милостивий до нього Аллах) в п'ятому урочі згадав п'ять стовпів іслама, він почав перераховувати його умови (шурут), адже намаз є найважливішим стовпом іслама після двох свідоцтв. Намаз не буде дійсним без умов. Перерахуємо їх нижче.

---

1 Аврат — місця на тілі людини, які мають бути закриті (пер.)

2 Кибла — напрямок на Ка'абу, в сторону якої має направитись мусульманин під час звершення молитви (пер.)

Перші три умови: сповідання ісламу, наявність здорового розуму та розуміння зверненої до людини мови. Таким чином, намаз не приймається від невіруючого, адже у нього немає добрих справ; також від божевільного, адже на нього не покладені релігійні обов'язки; також від дитини, яка не розуміє зверненої до неї мови, адже Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Наказуйте вашим дітям звершувати намаз, починаючи з семи років»¹.

Четверта умова: ритуальна чистота, при можливості. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Аллах не приймає намаз, звершений без ритуальної чистоти»².

П'ята умова: настання часу намаза. Всевишній сказав:

Звершуй молитву від часу полудня.

[Аль-Ісра, 78]

Передається від Ібн Умара (хай буде вдоволений ним Аллах), що він сказав: «Для намаза є час, встановлений Аллахом, поза яким він недійсний». Також Джібріль (мир йому), коли очолював п'ять намазів, звершуючи їх разом з Пророком (мир йому і благословення Аллаха), сказав: «Те, що між цими двома проміжками - час намаза»³.

Шоста умова: закриття аврата, при можливості, так, щоб не було видно шкіри, адже Аллах сказав:

-
- 1 Абу Дауд, Ахмад.
  - 2 Муслім, Абу Дауд, ат-Тірмізі.
  - 3 Ахмад, ан-Насаї.

О сини Адама! Вбирайтеся в одяг свій, де б ви не здійснювали поклоніння.

[Аль-Араф, 31]

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Аллах не приймає намаз дівчини, яка досягла статевої зрілості, якщо вона звершує його без хустини, яка покриває голову і груди»¹.

Саляма ібн аль-Аква сказав: «О Посланець Аллаха, я буваю на полюванні і молюся там в одній сорочці», на що Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Так, і затягни її міцніше, хай навіть колбочкою»². Достовірність цих двох хадісів підтвердив ат-Тірмізі. А Ібн Абд аль-Барр передав одностайну згоду вчених про те, що молитва того, хто молиться голим, маючи при цьому можливість прикрити наготу, є недійсною.

Сьома умова: очищення тіла, одягу і місця молитви від нечистот. Всевишній сказав:

Очисти свій одяг.

[Аль-Мудассір, 4]

Повідомляється, що Асма (хай буде вдоволеній нею Аллах) сказала: «Якось раз до Пророка (мир йому і благословення Аллаха) прийшла одна жінка і запитала його: «Що слід робити тій з нас, кров якої під час місячних

---

1 Ат-Тірмізі, Абу Дауд, Ібн Маджаг, Ахмад.

2 Ан-Насаї, Абу Дауд, Ахмад.

потрапить на її одяг?» Він відповів: «Нехай вона видалить сліди крові, потім полле на це місце водою і потре його руками, а потім побризкає його, і після цього вона може молитися в цьому одязі»¹.

Восьма умова: напрямок на киблу. Всевишній сказав:

Поверни ж своє обличчя у бік Забороненої Мечеті!

[Аль-Бакара, 144]

Дев'ята умова: намір. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Усі дії оцінюються за намірами»².

Таким чином ми завершили розглядати умови намаза. Аллах Всевишній знає про це краще.³

---

1 Аль-Бухарі, Муслім.

2 Аль-Бухарі, Муслім.

3 Див. "Манар ас-Сабіль", 1/70-79.

Сьомий урок: стовпи намаза

Стовпів намаза чотирнадцять:

1. Стояння, при можливості.
2. Проголошення такбірат аль-іхрам (слів "Аллаху Акбар").
3. Читання сури "аль-Фатіха".
4. Поясний поклон.
5. Випрямлення з поясного поклону.
6. Земний поклон, спираючись на сім частин тіла.
7. Підняття з земного поклону.
8. Сидіння між двома земними поклонами.
9. Заспокоєння у всіх стовпах намаза.
10. Послідовність.
11. Останній ат-ташаххуд.
12. Сидіння для останнього ат-ташаххуда.
13. Прохання про благословення для Пророка (мир йому і благословення Аллаха).
14. Два завершальні вітання.

Після того, як наш шейх (хай буде милостивий до нього Аллах) розповів нам в попередньому уроці про умови намаза, він почав перелічувати його стовпи (аркан), адже намаз заснований саме на них.

Перший стовп: стояння, при можливості. Всевишній сказав:

Стійте ж перед Аллахом смиренними!

[Аль-Бакара, 238]

В хадісі від Імрана (хай буде вдоволений ним Аллах) Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

"Молися стоячи"¹.

Цієї думки дотримуються всі вчені.

Другий стовп: такбір ат аль-іхрам (священне звеличення Аллаха словами «Аллаху Акбар»). Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

"Ключ намаза - чистота, входження в нього - такбір, а вихід із нього - вітання». Цей хадіс передали всі відомі передавачів хадісів, крім ан-Насаї. Ат-Тірмізі сказав, що це - найбільш достовірний хадіс в цій главі. Також Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Коли встанеш

---

1 Аль-Бухарі, ат-Тірмізі, ан-Насаї, Абу Дауд, Ібн Маджаг, Ахмад.

на молитву, то зроби омовіння, направся на киблу і звелич Аллаха (такбіром)»¹

Третій стовп: читання сури "аль-Фатіха". У хадісі від Убада ібн ас-Саміта (хай буде вдоволений ним Аллах) говориться, що Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Немає намаза у того, хто не прочитав Відкриваючу Книгу». Передали його всі сім передавачів.

Четвертий стовп: поясний поклон, адже Всевишній сказав:

О ви, які увірували! Кланяйтесь.

[Аль-Хадж, 77]

У хадісі від Абу Хурайри (хай буде вдоволений ним Аллах) говориться, що Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

"Потім схилися в поясному поклоні і затримайся в такому положенні на деякий час". Передали його всі сім передавачів.

П'ятий стовп: випрямлення з поясного поклона. Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

"Потім випрямись, поки не випрямишся стоячи". Передали його всі сім передавачів хадісів.

---

1 Аль-Бухарі, Муслім.

Також доказом цього є хадіс від Абу Масуда аль-Ансарі (хай буде вдоволений ним Аллах), що Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Недійсною буде така молитва, в якій людина не випрямила спину після поясних і земних поклонів»¹.

Шостий стовп: земний поклон, спираючись на сім частин тіла. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Мені було наказано звершувати земний поклон, спираючись на сім частин тіла: на лоб - і показав своєю рукою на свій ніс, на руки, коліна і стопи»².

Сьомий стовп: сидіння між двома земними поклинами. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Потім схилися в земному поклоні і затримайся в такому положенні на деякий час». Передали його всі сім передавачів. А в хадісі від Аїші (хай буде вдоволений нею Аллах) говориться: «Коли Пророк (мир йому і благословення Аллаха) піднімав голову з земного поклина, то не звершував нового без того, щоб не посидіти деякий час»³.

Восьмий стовп: підняття з земного поклина. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

---

1 Ат-Тірмізі, ан-Насаї, Абу Дауд, Ібн Маджаг, Ахмад, ад-Дарімі.

2 Аль-Бухарі, Муслім.

3 Муслім.

"А потім випрямись, поки не випрямишся сидячи".
Передали його всі сім передавачів.

Дев'ятий стовп: заспокоєння у всіх стовпах намаза.
Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха)
сказав:

"І затримайся в такому положенні на деякий час".
Передали його всі сім передавачів. Також Посланець
Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) завжди досягав
заспокоєння в намазі. Він (мир йому і благословення
Аллаха) сказав:

"Звершуйте молитву так само, як на ваших очах молився
я"¹.

Десятий стовп: дотримання послідовності при виконанні
стовпів намаза.

Одинадцятий і дванадцятий стовпи: останній ат-
ташаххуд і сидіння для нього. Пророк (мир йому і
благословення Аллаха) сказав:

"Коли будете закінчувати намаз сидячи, то кажіть: "Ат-
Тахіййату лілляг... "²

Тринадцятий стовп: прохання про благословення для
Пророка (мир йому і благословення Аллаха), яке робиться
в останньому ат-ташаххуді. У хадісі від Каба ібн Уджра
(хай буде вдоволений ним Аллах) говориться, що коли
Пророка (мир йому і благословення Аллаха) запитали про

---

1 Аль-Бухарі.

2 Аль-Бухарі, Муслім.

те, як їм правильно просити благословення для нього (мир йому і благословення Аллаха), він відповів:

"Говоріть: «О Аллах, зішли мир Мухаммаду і роду Мухаммада, як Ти зіслав мир Ібрагіму і роду Ібрагіма, адже Ти - Хвалимий, Славний! О Аллах, благослови Мухаммада і рід Мухаммада, як Ти благословив Ібрагіма і рід Ібрагіма, адже Ти - Хвалимий, Славний!»¹.

Чотирнадцятий стовп: два завершальні вітання. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

"Вихід із нього — завершальне вітання"².

Також Аїша (хай буде вдоволений нею Аллах), описуючи намаз Пророка (мир йому і благословення Аллаха), сказала:

"Він завжди закінчував намаз завершальним вітанням, мета якого - вихід із намаза: воно завершує намаз і є ознакою його закінчення"³.

---

1 Аль-Бухарі, Муслім, ат-Тірмізі, ан-Насаї, Абу Дауд, Ібн Маджаг, Ахмад, ад-Дарімі.

2 Ат-Тірмізі, Ібн Маджаг, Ахмад, ад-Дарімі.

3 Див. "Ас-Сальсабіль фі Маріфаті ад-Даліль", 1/146-148.

Також див.: "Аль-Мулаххас аль-Фікхій", 1/89-92.

Восьмий урок: обов'язкове в намазі

Обов'язкових речей в намазі вісім:

1. Вимовляння всіх такбіратів, крім такбірат аль-іхрам.
2. Слова "Самі Аллаху лі-ман Хамідах" є обов'язковими для вимовляння імамом і тим, хто слідує за ним.
3. Слова "Раббана ва Лякаль ль-Хамд" є обов'язковими для вимовляння усіма.
4. Слова "Субхана Раббі аль-Азим" в поясному поклоні.
5. Слова "Субхана Раббі аль-А'ля" в земному поклоні.
6. Слова "Раббі гфір-лі" між двома земними поклонами.
7. Перший ат-ташаххуд.
8. Сидіння для першого ат-ташаххуда.

Після того, як автор роз'яснив стовпи намаза, він почав перелічувати обов'язкове (ваджібат) в намазі. Причина того, що стовпи згадуються перед обов'язковим полягає в тому, що стовпи важливіші за обов'язкове. Адже той, хто не виконав обов'язкове через забудькуватість, може це виправити, здійснивши земний поклон. А намаз того, хто

не виконав стовп — недійсний, незалежно від того, був він невиконаний через забудькуватість, або навмисно.

Перше: всі такбірати, крім такбірат аль-іхрам (адже він є стовпом намаза). Про це згадується в хадісі від Ібн Масуда (хай буде вдоволений ним Аллах):

"Я бачив як Пророк (мир йому і благословення Аллаха) говорив слова звеличення Аллаха (такбірат) щоразу, коли піднімався, схилявся, випрямлявся або сідав». Цей хадіс передали Ахмад і ан-Насаї, а ат-Тірмізі назвав його достовірним.

Друге: слова "Самі Аллаху лі-ман Хамідах" є обов'язковими для вимовляння імамом і тим, хто за ним слідує. У хадісі від Абу Хурейри (хай буде вдоволений ним Аллах) говориться:

"Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), починаючи намаз, говорив слова звеличення, робив поясний поклон, потім казав: «Самі Аллаху лі-ман Хамідах», далі випрямлявся і, вже стоячи, говорив «Раббана ва Ляка-ль-Хамд»¹.

Третє: слова: "Раббана ва Ляка-ль-Хамд" є обов'язковими для вимовляння усіма, як про це зазначалося раніше.

Четверте і п'яте: вимовляння слів "Субхана Раббі аль-Азим" в поясному поклоні і слів "Субхана Раббі аль-А'ля" в земному поклоні - один раз. Доказом цього є слова Хузейфи (хай буде вдоволений ним Аллах):

---

1 Аль-Бухарі, Муслім.

"Пророк (мир йому і благословення Аллаха) говорив у поясному поклоні "

Субхана Раббі аль-Азим", а в земному поклоні - "Субхана Раббі аль-А'ля". Цей хадіс передали п'ять передавачів, а ат-Тірмізі підтвердив його достовірність.

Шосте: слова "Раббі гфір-лі" між двома земними поклинами. Доказом цього є слова Хузейфи (хай буде вдоволений ним Аллах), що Пророк (мир йому і благословення Аллаха) говорив між двома земними поклинами: "Раббі гфір-лі, Раббі гфір-лі"¹.

Сьоме: перший ат-ташаххуд. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

"Коли ти встанеш на намаз, то звелич Аллаха, потім прочитай те, що полегшено з Корану, а коли будеш сидіти в середині намаза, то затримайся в такому положенні на деякий час, сядь на свою ліву гомілку і промов ат-ташаххуд"².

Восьме: сидіння для першого ат-ташаххуда. У хадісі від Ібн Масуда (хай буде вдоволений ним Аллах) передається від Пророка (мир йому і благословення Аллаха):

"Коли будете сидіти в кожних двох ракятах, то кажіть: "Ат-Тахіййату лілляг..."³

---

1 Ан-Насаї, Ібн Маджаг.

2 Ат-Тірмізі, ан-Насаї, Абу Дауд, Ахмад, ад-Дарімі.

3 Ат-Тірмізі, ан-Насаї, Ахмад.

Також Пророк (мир йому і благословення Аллаха), коли забув вимовити ат-ташаххуд в намазі аз-Зухр, то зробив два земні поклони перед двома завершальними вітаннями¹.

---

1 Див. “Манар ас-Сабіль”, 1/87-89.

Дев'ятий урок: пояснення значення ат-ташаххуда

Свідоцтво, яке називається «ат-ташаххуд», це слова: «Вітання та молитви, і всі благі слова - Аллаху! Мир тобі, Пророк, милість Аллаха і Його благословення! Мир нам і всім праведним рабам Аллаха! Свідчу, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха, і свідчу, що Мухаммад - Його раб і Його Посланець». (Ат-тахіййату лі-ллягі ва-ссалавату ва-ттаййібату. Ас-Салямю 'Алейка аййюганнабійю, ва рахмату-ллагі ва баракятуг. Ас-Салямю 'Алейна ва 'аля 'Ібаді-ллягі-ссаліхін. Ашгаду алля іляга ілля-Ллаг, ва ашгаду анна Мухаммадан 'абдугу ва расулюг)

Далі слід просити в Аллаха захисту від пекла, покарання в могилі, смуги живих і мертвих і смуги Даджаля, а потім просити в Аллаха те, що забажаєш. Можна звертатися до Аллаха і з таким закликком: «О Аллах, допоможи мені дякувати Тобі, згадувати Тебе і гідно поклонятися Тобі! О Аллах, я був дуже несправедливий сам до себе, а прощаєш гріхи тільки Ти, отже, даруй мені Своє прощення і помилуй мене, адже Ти - Всепрощаючий і Всемилолюбивий!»

Передається від Абдуллаха ібн Масуда (хай буде вдоволений ним Аллах), який сказав, що Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Коли хтось із вас звершує намаз, то нехай скаже: «Вітання та молитви, і всі благі слова - Аллаху! Мир тобі, Пророк, милість Аллаха і Його благословення! Мир нам і всім праведним рабам Аллаха! Свідчу, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллаха, і свідчу, що Мухаммад -

Його раб і Його Посланець», а далі нехай вибере те прохання, яке забажає!»¹ Погоджений хадіс, найбільш достовірний серед хадісів про ат-ташаххуд в намазі.

Також Абу Масуд аль-Бадрі (хай буде вдоволений ним Аллах) сказав, що Бушейр ібн Сад сказав: «О Посланець Аллаха! Господь сказав нам просити для тебе благословення, як ми можемо це зробити?» Він сказав, що слід говорити: «О Аллах, зішли мир Мухаммаду і роду Мухаммада, як Ти зіслав мир Ібрагіму і роду Ібрагіма, адже Ти - Хвалимий, Славний! О Аллах, благослови Мухаммада і рід Мухаммада, як Ти благословив Ібрагіма і рід Ібрагіма, адже Ти - Хвалимий, Славний!» А потім говорять «Мир вам і благословення Аллаха», як вас вчили!». Передав це Муслім.

Також в узгодженому хадісі від Абу Хурайри (хай буде вдоволений ним Аллах) Пророк (мир йому і благословення Аллаха) говорить: «Після ат-ташаххуда просіть у Аллаха захисту від чотирьох речей: захисту від пекла, покарання в могилі, різних спокус і Даджаля»².

Хадіс вказує на те, що слід просити захисту в Аллаха від цих речей після прохання про благословення для Пророка (мир йому і благословення Аллаха).

Передається від Абу Бакра (хай буде вдоволений ним Аллах), який сказав, що Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) навчив його в намазі таким словом: «О Аллах, я був дуже несправедливий сам до себе, а

---

1 Аль-Бухарі, Муслім.

2 Аль-Бухарі, Муслім.

прощаєш гріхи тільки Ти, отже, даруй мені Своє прощення і помилуй мене, адже Ти - Всепрощаючий і Всемиловитий!»¹

Хадіс вказує на дозволеність будь-якого звертання до Аллаха в намазі. Із ним також можна звертатися до Аллаха після вимовляння ат-ташаххуда, після прохання про благословення для Пророка (мир йому і благословення Аллаха) і після прохання про захист від чотирьох речей. Доказом цього є хадіс Ібн Масуда (хай буде вдоволений ним Аллах):

"Після цього нехай вибере те звертання, яке йому подобається, і нехай звернеться з ним до Аллаха"².

У цьому хадісі - доказ на дозволеність звертатися до Аллаха з будь-якими проханнями в намазі, якщо в них не буде нічого забороненого. В іншій версії хадісу говориться:

"Після цього нехай обере те прохання, яке побажає"^{3, 4}.

---

1 Аль-Бухарі, Муслім.

2 Аль-Бухарі, Муслім.

3 Муслім, ан-Насаї, Абу Дауд, ад-Дарімі.

4 "Аль-Маджмуа аль-Джаліля", ст. 79-80.

Десятий урок: рекомендоване в намазі

1. Вступне прохання.
2. Покласти праву руку на ліву вище пупка під час стояння.
3. Підняття рук, тримаючи пальці не стислими разом, до рівня плечей або вух при проголошенні такбірата аль-іхрам, а також при звершенні поясного поклона, при піднятті з нього й при піднятті з першого ат-ташаххуда на третій ракят.
4. Вимовляння більше одного такбірату в поясному і земному поклонах.
5. Вимовляння того, що більше слів "Раббана ва Лякаль-Хамд" після підняття з поясного поклону.
6. Вимовляння більше одного разу прохання "Раббі гфір-лі", з яким звертаються між двома земними поклонами.
7. Тримати голову на рівні спини під час поясного поклона.
8. Під час земного поклона розсунути передпліччя в сторони, а живіт не притуляти до стегон.
9. Підняти лікті від землі під час земного поклона.
10. Під час першого ат-ташаххуда і між земними поклонами сісти, підігнувши під себе ліву ногу, а праву поставити вертикально, так, щоб пальці були

звернені у бік кибли.

11. Під час останнього ат-ташаххуда сісти на ліву сідницю, а праву ногу поставити вертикально, так, щоб пальці були звернені у бік кибли.
12. Прохання про благословення для Пророка Мухаммада, його сім'ї, а також для пророка Ібрагіма і його сім'ї в першому ат-ташаххуді.
13. Особисте звертання-благання після останнього ат-ташаххуда.
14. Читання вголос сури "аль-Фатіха" під час намаза аль-Фаджр і в перших двох ракятах намазів аль-Магріб і аль-Іша.
15. Читання тихо, не вголос, сури "аль-Фатіха" під час намазів аз-Зухр і аль-Аср, а також в третьому ракяті намаза аль-Магріб, і в останніх двох ракятах намаза аль-Іша.
16. Читання додаткової сури після сури "аль-Фатіха", а також дотримання всіх рекомендованих слів і дій намаза, крім тих, які були вже згадані вище.

Рекомендоване в намазі (сунан) буває двох видів:

- Слова.
- Дії.

Автор згадав їх вище. Ці рекомендовані слова і дії не є обов'язковими, але якщо людина виконає їх повністю або частково, то за це вона заслуговує на винагороду від Аллаха. А та людина, яка не виконує їх повністю або частково, то не коїть гріха. Але мусульманину слід їх робити, пам'ятаючи слова Пророка (мир йому і благословення Аллаха):

"Вам слід дотримуватися моєї сунни і сунни праведних халіфів, які йшли прямим шляхом. Тримайтеся за це корінними зубами"¹. Аллах Всевишній знає про це краще.

---

1 Ат-Тірмізі, Ібн Маджаг, Ахмад, ад-Дарімі.

Одинадцятий урок: те, що робить намаз недійсним

Вісім речей, які роблять намаз недійсним:

1. Свідоме вимовляння будь-яких сторонніх слів. Якщо ж це відбувається ненавмисно, то це не робить намаз недійсним.
2. Сміх.
3. Вживання їжі.
4. Вживання пиття.
5. Відкриття аврата.
6. Істотне відхилення від киблі.
7. Багато послідовних сторонніх рухів.
8. Порушення ритуальної чистоти.

Після того, як автор закінчив перераховувати умови намаза, його стовпи, обов'язкові й бажані слова і дії, він почав описувати те, що порушує намаз (мубтилят), щоб мусульманин знав, що робить його намаз недійсним.

Перше: свідоме вимовляння будь-яких сторонніх слів. Якщо ж це відбувається ненавмисно, то це не робить намаз недійсним. Доказом цього є слова Зейда ібн аль-Аркама (хай буде вдоволений ним Аллах), який сказав:

«Нам було наказано мовчати і було заборонено розмовляти»¹.

Друге: сміх. Ібн Мунзір сказав: «Існує одностайна згода щодо того, що сміх робить намаз недійсним».

Третє і четверте: вживання їжі або пиття. Ібн Мунзір сказав: «Кожен, у кого ми вчилися, вважав, що в разі вживання їжі або пиття намаз слід повторити».

П'яте: відкриття аврата. Однією з умов намаза є закриття аврата. А якщо немає однієї з умов, то намаз недійсний.

Шосте: суттєве відхилення від киблі. Адже однією з умов намаза є напрямок на киблу, як про це говорилося раніше.

Сьоме: багато послідовних сторонніх рухів під час намаза. Якщо це відбувається, то намаз стає недійсним, за одностайним згодою. Про це сказано в «аль-Кафі»: «Якщо ж рухів було мало, то це не порушує намаз... Тому що Пророк (мир йому і благословення Аллаха) тримав в намазі на руках Умаму: коли він підіймався, то брав її на руки, а коли робив земний поклон, то ставив її».

Восьме: порушення ритуальної чистоти, адже вона є умовою дійсності намаза: якщо ритуальна чистота стає недійсною, то і намаз стає недійсним.

---

1 Аль-Бухарі, Муслім.

Дванадцятий урок: умови омовіння

Умов омовіння десять:

1. Іслам.
2. Здоровий розум.
3. Розуміння зверненої до людини мови.
4. Намір.
5. Постійність наміру при здійсненні омовіння: щоб людина не мала наміру перервати його, поки не закінчить.
6. Очищення від нечистот водою або камінням.
7. Вода має бути чистою і очищаючою.
8. Вода має бути дозволеною.
9. Видалення того, що перешкоджає доступу води до шкіри.
10. Настання часу намаза для людини, у якої постійно порушується омовіння.

Умови омовіння: сповідання іслама, здоровий розум, розуміння зверненої до людини мови, намір. Тому омовіння невіруючого не дійсне, поки він не прийме іслам; також омовіння божевільного, адже на нього не покладені релігійні обов'язки; також омовіння дитини, яка не розуміє

зверненої до неї мови; також омовіння того, у кого не було наміру його зробити. Як, наприклад, якщо людина умилася задля прохолодження або промила частини тіла, щоб видалити з них бруд або жир.

Також умовою омовіння є те, щоб вода була чистою та очищаючою. Якщо ж вона є нечистою, то омовіння такою водою робити не можна. Також умовою омовіння є те, щоб вода була дозволеною: не відібраною у когось силою або не здобутою нешаріатським чином. Також умовою омовіння є те, що б після випорожнення були видалені всі нечистоти з тіла — за допомогою води або каміння. Також умовою омовіння є видалення того, що перешкоджає доступу води до шкіри. Тому, хто хоче зробити омовіння, необхідно видалити з тих частин тіла, які він хоче омийти: глину, тісто, віск, щільну фарбу тощо, щоб вода відразу ж протекла по шкірі омиваного органу без будь-якої перешкоди¹.

Також умовою є настання часа намазу для тієї людини, у якої постійно порушується омовіння. Адже Пророк (мир йому і благословення Аллаха) наказав жінці, у якої була кровотеча через хворобу, здійснювати омовіння перед кожним намазом. Аллах Всевишній знає про це краще.

---

1 Див. "Аль-Мулаххас аль-Фікхий", 1/31.

Тринадцятий урок: обов'язкові частини омовіння

Обов'язкових частин омовіння шість:

1. Миття лиця. Також слід прополоскати рот і ніс.
2. Миття рук разом з локтями.
3. Протирання всієї голови і вух.
4. Миття ніг разом із кісточками.
5. Послідовність.
6. Щоб попередня частина тіла не висохла, поки омивається наступна частина тіла.

Доказом цього є слова Всевишнього Аллаха:

О ви, які увірували! Коли стаєте ви на молитву, то омийте ваші обличчя, омийте руки до ліктів, ноги до колін, протріть голову й вимийте ноги до кісточок.

[Аль-Маїда, 6]

Перша: Миття лиця. Також слід прополоскати рот і ніс.
Всевишній сказав:

Омийте ваші обличчя

[Аль-Маїда, 6]

Доказ обов'язковості полоскання рота і носа - це те, що вони є частиною лица, а також те, що кожен, хто описував омовіння Пророка (мир йому і благословення Аллаха), згадував про це. У хадісі від Абу Хурейри (хай буде вдоволений ним Аллах) говориться, що Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Якщо хтось з вас робить омовіння, нехай набере в ніс води, а потім випусте її»¹.

Друга: миття рук. Всевишній сказав:

Омийте руки до ліктів

[Аль-Маїда, 6]

- тобто "разом з локтями".

Тому обов'язково потрібно промити лікті, адже Пророк (мир йому і благословення Аллаха) мив їх під час омовіння.

Третя: протирання всієї голови і вух. Адже Всевишній сказав:

Протріть голову.

[Аль-Маїда, 6]

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

"Вуха - частина голови"¹.

---

1 Муслім, ан-Насаї, Абу Дауд, Ахмад.

І тому що Пророк (мир йому і благословення Аллаха) при здійсненні омовіння завжди протирав голову разом з вухами.

Четверта: миття ніг разом із кісточками. Всевишній сказав:

Вимийте ноги до кісточок.

[Аль-Маїда, 6]

П'ята: послідовність. Тому що Аллах сказав про частини тіла послідовно, згадавши те, що слід протирати серед того, що слід обмивати, а це вказує на обов'язковість дотримання послідовності. Також цього дотримувався Пророк (мир йому і благословення Аллаха), а його слова і дії тлумачать Книгу Аллаха.

Шоста: щоб попередня частина тіла не висохла, поки омивається наступна частина тіла. Доказом цього є те, що Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) був законодавцем від Аллаха і пояснював своїй Уммі законоположення її релігії. Всі, хто описували омовіння Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), згадували про це.

Чотирнадцятий урок: те, що порушує омовіння

Шість речей, які порушують омовіння:

1. Випорожнення, які виходять з переднього або заднього прохода.
2. Вихід великої кількості нечистот із тіла.
3. Втрата розуму внаслідок сна або чогось іншого.
4. Дотик рукою до статевих органів без перешкоди.
5. Вживання в їжу м'яса верблюда.
6. Віровідступництво (нехай вбереже нас Аллах від цього і всіх мусульман!)

В попередньому уроці автор розповів про омовіння, а в цьому уроці він згадує про те, що порушує його (навакид), щоб мусульманин знав важливі питання своєї релігії. Отже, шість речей, які порушують омовіння:

Перша: випорожнення, які виходять з переднього або заднього проходу - незалежно від того, багато їх чи мало. Вони бувають двох видів:

Звичайні: сеча, кал. Це порушує омовіння без будь-яких розбіжностей серед вчених, адже Всевишній сказав:

Якщо хтось із вас справив нужду.

[Аль-Маїда, 6]

Рідкісні: як глисти або камені. Це також порушує омовіння, адже Пророк (мир йому і благословення Аллаха) наказав жінці, у якої була кровотеча через хворобу, здійснювати омовіння перед кожним намазом¹. Її кровотеча не була звичайним виділенням.

Друга: вихід великої кількості нечистот із тіла. Якщо, наприклад, з тіла вийшло багато крові, то це порушує омовіння, якщо ж мало - то ні. Доказом цього є слова Ібн Аббаса (хай буде вдоволений ним Аллах) про кров: «Якщо її вийшло багато, то слід знову зробити омовіння». А також коли у Ібн Умара (хай буде вдоволений ним Аллах) під час намаза потекла кров з рани, він не зробив знову омовіння. Не відомо, щоб хтось із сподвижників суперечив їх словам, тому це стало їх одноставною думкою.

Третя: втрата розуму внаслідок сну або чогось іншого, як божевілля, непритомність або сп'яніння. Адже Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Хто заснув, нехай зробить омовіння»². Те ж стосується й інших причин втрати свідомості.

Четверта: дотик рукою до статевих органів без перешкоди. Адже Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Хто доторкнувся до свого статевого органу, нехай зробить омовіння»¹.

---

1 Аль-Бухарі, Муслім, ат-Тірмізі, ан-Насаї, Абу Дауд, Ібн Маджаг, Ахмад.

2 Абу Дауд, Ібн Маджаг, Ахмад.

П'ята: вживання в їжу м'яса верблюда. Передається від Джабіра ібн Самура (хай буде вдоволений ним Аллах), що один чоловік запитав Пророка (мир йому і благословення Аллаха):

«Чи робити нам омовіння після вживання в їжу м'яса верблюда?». На що він (мир йому і благословення Аллаха) відповів: «Так, робіть омовіння після вживання в їжу м'яса верблюда»².

Шоста: віровідступництво від ісламу (нехай збереже нас від цього Аллах!). Адже Всевишній сказав:

Якщо ти додаватимеш Мені рівних у поклонінні, то стануть марними твої вчинки

[Аз-Зумар, 65]

Важливе зауваження!

Повне омовіння померлого не порушує власного омовіння людини (за найбільш правильною думкою більшості вчених), адже на це немає доказів. Але дотик до статевого органу померлого робить омовіння недійсним. Омиваючому померлого дозволено торкатися до статевих органів померлого тільки з ізолятором (*і в разі крайньої потреби - пер.*)

Також дотик до жінки не порушує омовіння, незалежно від того, чи стався дотик з пристрасстю, чи без пристрасті:

1 Ат-Тірмізі, ан-Насаї, Абу Дауд, Ібн Маджаг, Ахмад, Малік, ад-Дарімі.

2 Муслім.

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) цілував своїх дружин і йшов на намаз, не здійснюючи після цього омовіння.

Всевишній сказав у двох аятах:

Чи ви торкалися до жінок.

[Ан-Ніса, 43; Аль-Маїда, 6]

Під "торканням" тут мається на увазі статевий акт, як про це говориться в найбільш правильній думці вчених. Також це є думкою Ібн Аббаса (хай буде вдоволений ним Аллах) і групи вчених.

Щодо повного омовіння померлого і дотику до жінки, то наш шейх в тексті самої книги пояснив думки вчених і віддав перевагу думці (хай буде милостивий до нього Аллах) про те, що в цих двох питаннях омовіння не порушується. Аллах знає про це краще.

П'ятнадцятий урок: моральні якості мусульманина

Моральні якості мусульманина: правдивість, вірність, сором'язливість, скромність, хоробрість, великодушність, відповідальність, віддалення від усього, що заборонив Аллах, добросусідство, допомога нужденним у міру своєї можливості, а також інші якості, згадані в Корані і Сунні.

Шістнадцятий урок: ісламський етикет

До ісламського етикета належить вітання, привітність, вживання їжі і пиття правою рукою. Існують також приписи ісламського етикету, які стосуються відвідування мечетей або чіїхось домівок, подорожі, доброго ставлення до батьків, близьких, сусідів, старших, молодших, привітання з народженням дитини, висловлювання співчуття з нагоди смерті тощо.

Після того, як автор (хай буде милостивий до нього Аллах) в попередніх уроках роз'яснив законоположення віровчення та ісламського права, він почав роз'яснювати деякі моральні якості мусульманина та ісламського етикета. Тому що, о брат мусульманин (нехай Аллах направить тебе і нас до блага), ти маєш виявляти поведінку у відповідності до цих принципів, щоб бути для людей найкращим прикладом за допомогою піднесених ісламських якостей і зразкового етикета. Тексти Корана і Сунни спонукають дотримуватися цього, і якщо б не побоювання зробити цю книгу довгою, то ми б згадали їх

усі. Отже, нехай твоїм прикладом для наслідування буде Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха). Аїшу (хай буде вдоволений нею Аллах) запитали, якою була його моральність, на що вона відповіла:

«Його моральністю був Коран» - (мир йому і благословення Аллаха).

Він був відомий своєю правдивістю, вірністю, сміливістю, великодушністю, віддаленням від усього, що заборонив Всевишній Аллах. По його шляху пішли його шляхетні сподвижники (нехай буде задоволений Аллах всіма ними).

Іслам поширився у віддалені країни за допомогою мусульманських торговців. Люди захоплювалися їх вірністю і порядністю. Так і тобі, брате, слід дотримуватися цих шляхетних якостей. Ти маєш бути правдивим у словах та вчинках, повертати те, що тобі довірили, бути стриманим, скромним, хоробрим, відповідальним і привітним. Стався добре до свого сусіда, у якого багато прав; допомагай нужденному, адже Аллах допомагає Своєму рабу доти, доки раб допомагає своєму брату. Вітайся з тими, кого знаєш і кого не знаєш, адже це є Сунною і видаляє з сердець черствість і ворожнечу. Посміхайся братам, адже це — добра справа. Роби те, до чого закликав Пророк (мир йому і благословення Аллаха) щодо їжі й пиття - вживай їх правою рукою. Правою ногою заходь до мечеті, звертайся з відповідним благанням до Аллаха, а потім виходь з мечеті лівою ногою. Постійно звертайся до Аллаха при вході до будинку і виході з нього. Залишайся під захистом Аллаха і Його заступництвом. Не забувай звертатися до Нього з благанням в подорожі, стався добре до своїх батьків і знай,

що в тебе багато обов'язків перед ними, на які вказав Коран і Сунна. Не нехтуй цим, адже прийде час, коли доведеться пошкодувати про це. Не забувай добре ставитися до родичів і сусідів, до старших і молодших, адже це є божественною і пророчою порадою. Аллах сказав:

І творить добро; воістину, Аллах любить тих, хто творить добро!

[Аль-Бакара, 195]

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

"Воістину, ви не зможете порадувати всіх людей своїм майном, але зможете порадувати їх привітним обличчям і доброю справою". Муаз сказав, що Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Бійся Аллаха, де б ти не був, і за поганою справою вчини добро, яка зітре погану, і дотримуйся доброзичливості у відносинах з людьми»¹.

Поет сказав:

Вияви добро до людей - підкориш їх серця.

Адже краще, чим можна підкорити людину, це добро.

Привітай з народженням дитини і звернися до Аллаха з благанням за неї. Вияви співчуття своїм братам, яких спіткала втрата - заслужиш таку ж винагороду, як і вони. Дотримуйся інших принципів ісламського етикету, уникаючи поганих моральних якостей. Прохаю Аллаха, щоб зробив тебе серед тих, хто дотримується ісламської

---

¹ Ат-Тірмізі, Ахмад, ад-Дарімі.

моральності й етикету, і щоб віддалив від поганих якостей. Воістину, Він здатний на кожен річ, а також на те, щоб відповісти на це благання. Мир і благословення Аллаха нашому Пророку Мухаммаду, його сім'ї і всім його сподвижникам.

Сімнадцятий урок: застереження від багатобожжя і види гріхів

До смертних гріхів належать: поклоніння комусь поряд з Аллахом; чаклунство; вбивство людини, яку Аллах заборонив вбивати, окрім як по праву; лихварство; розтрата майна сироти; втеча з поля бою і звинувачення у перелюбі цнотливих віруючих жінок, які навіть не думали про це.

Також до великих гріхів належать: непослух батькам, поривання родинних зв'язків, лжесвідчення, брехливі клятви, погане ставлення до сусіда і несправедливість до людей - до їх життя, майна або честі, а також багато іншого, від чого застеріг Пророк (мир йому і благословення Аллаха).

Коли автор закінчив розповідати про моральні якості мусульманина, а також про ісламський етикет, він почав роз'яснювати небезпеку багатобожжя і застерігати від нього, а також від усіх гріхів. Серед них є сім смертельних гріхів. Передається від Абу Хурейри (хай буде вдоволений ним Аллах), що Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Уникайте скоєння семи смертельних гріхів». Люди запитали: «О Посланець Аллаха, а що це за гріхи?» Він сказав: «Поклоніння комусь поряд з Аллахом; чаклунство; вбивство людини, яку Аллах заборонив вбивати, окрім як по праву; лихварство; розтрата майна сироти; втеча з поля

бою і звинувачення у перелюбі цнотливих віруючих жінок, які навіть не думали про це»¹.

"Уникайте" - тобто віддаляєтесь. "смертельних" - тобто згубних. Вони так називаються через те, що приводять того, хто їх робить, до смерті - як у мирському, так і у вічному житті. Раніше в четвертому уроці вже розповідалося про багатобожжя.

Щодо *чаклунства*, то це - різні слова і вчинки, які покликані впливати на серця і тіла; від цього людина може захворіти або померти, а чоловік може розлучитися зі своєю дружиною. Деякі ж практики чаклунства - це просто обман зору, який не має ніякого значення. Аллах сказав в сурі "Та Га":

Вони запитали: «О Мусо! Чи будеш кидати [палицю] першим чи, може, будемо перші ми?» Той відповів: «Ні, нехай уже ви будете перші!» І через чари їхні здалося йому, що мотузки й палиці їхні почали рухатися.

[Та Га, 65-66]

Чаклунство заборонене, адже є невір'ям в Аллаха і робить марним віру і єдинобожжя. Всевишній сказав:

Але вони не починали вчити нікого, не сказавши спочатку: «Ми – лише спокусники. Тож не будь невірною!»

[Аль-Бакара, 102]

---

1 Аль-Бухарі, Муслім.

Покаранням чаклуна в цьому житті є смертна кара.

Те, що згадує шейх після семи смертних гріхів, є забороненим згідно з текстом Корана і Сунни. Мусульманин зобов'язаний повністю уникати цього. Якщо ж він раніше вчинив щось подібне, то йому слід залишити це і шкодувати про вчинок, маючи рішучий намір ніколи не повертатися до цього гріха. Також йому слід повернути все незаконно відібране майно і застерігати від цього своїх братів-мусульман, адже це є допомогою у справах благочестя і богобоязливості, закликом до доброго і заборонаю неприйнятнього. Саме таким є шлях пророків (мир їм усім). Аллах сказав вустами Свого пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллаха):

Скажи: «Це – мій шлях. Разом із тими, хто йде за мною, я закликаю до Аллаха, так як мені дано це зрозуміти. Преславний Аллах! Я не багатобожник!»

[Юсуф, 108]

Благаємо Аллаха позбавити нас, вас і всіх мусульман від усіх видів гріхів і непослуху і підтримати нас Своїм міцним словом в мирському та в останньому житті. Воістину, мій Господь відповідає на благання. Мир і благословення нашому Пророку Мухаммаду, його сім'ї і всім його сподвижникам.

Вісімнадцятий урок:

підготовка померлого до поховання і молитва за нього

Підготовка померлого до поховання:

1. Якщо є впевненість в його смерті, то слід закрити очі і поправити бороду.

2. Перед омовінням померлого слід закрити його аврат, трохи підняти тіло, натиснути на живіт, при цьому тримаючи в руці тканину, щоб не відкривати автрат. Далі йому слід зробити мале омовіння, як для намаза. Потім промити голову і бороду водою з сидром або з іншими пахощами. Потім омити праву половину його тіла, а потім - ліву. Слід повторити таке омовіння тричі. Кожного разу м'яко проводити рукою по животу. Якщо з небіжчика щось виходить, то потрібно зробити ще одне омовіння, закривши при цьому місце виходу ватою або чимось на кшталт цього. Якщо вата не стримує, то чимось щільнішим. Також можна використовувати деякі засоби сучасної медицини, як клей.

Після цього мерцю робиться мале омовіння і якщо після трьох повних омовінь не досягається очищення, то слід виконати п'ять чи сім омовінь, а потім сухо витерти.

Після декількох обмивань накладаються дуhi, а ще краще повністю подушити померлого пахощами. Потім його похоронна тканина просочується ароматизованим димом.

Якщо вуса або нігті померлого занадто довгі, то їх треба обрізати, але не сильно. Волосся чоловіків не підстригається, а у жінок волосся може бути вкорочене.

3. Загортання померлого в похоронну тканину (саван). Чоловіка краще загорнути в саван, що складається з трьох білих частин, без сорочки і головного убору. Якщо його загорнути в сорочку, ізар і загорнути один раз в саван, то це не буде гріхом. Для жінки ж необхідно п'ять частин - сорочка, хустка, ізар і двічі загорнути в саван. Дитина теж загортається в три частини - це може бути сорочка і двічі загорнути в саван.

4. Більше прав на омовіння померлого, молитву за нього і його поховання, має той, кому він заповів частину майна, потім - батько, потім - дід, потім - найближчі родичі чоловічої статі тощо.

Що ж стосується омовіння померлої, то на це найбільше прав у тієї, кому вона заповіла частину свого майна, потім - мати, потім - бабуса, потім - найближчі родичі жіночої статі тощо.

Подружжю дозволяється омивати одне-одного, адже Абу Бакра ас-Сиддіка (хай буде вдоволений ним Аллах) омивала його дружина, а Алі (хай буде вдоволений ним Аллах) омивав Фатіму (хай буде вдоволений нею Аллах).

5. Молитва за померлого.

Слід вимовити такбір «Аллаху Акбар», прочитати суру «Аль-Фатіха». Якщо після неї прочитати коротку суру, аят або два аята, то це — добре, згідно хадісу від Ібн Аббаса (хай буде вдоволений ним Аллах).

Потім другий раз вимовити «Аллаху Акбар» і прочитати прохання про благословення за Пророка (мир йому і благословення Аллаха) так само, як під час ат-ташаххуда в звичайному намазі.

Потім третій раз вимовити «Аллаху Акбар» і прочитати благання:

«О Аллах, прости нашим живим і померлим, присутнім і відсутнім, малим і старим, чоловікам і жінкам! О Аллах, хто живе серед нас, той хай живе в ісламі, а хто упокоївся серед нас, той хай упокоїться з вірою! О Аллах, не позбавляй нас винагороди за нього і не збивай нас зі шляху після нього!»

Потім знову вимовити «Аллаху Акбар» і зробити завершальне вітання один раз в праву сторону.

Бажано підіймати руки під час кожного такбіра. Якщо померла жінка, то кажуть «О Аллах, прости їй», а якщо двоє, то говориться: "О Аллах, прости їм обом", а якщо більше - то у формі множини. Якщо ж померла дитина, то замість благання про прощення, говориться: "О Аллах, зроби так, щоб (в раю) він виявився раніше їх, і зроби його винагородою для його батьків, і зроби його для них заступником, заступництво якого буде прийнято! О Аллах, збільши терези їх добрих справ, збільши їх винагороду, і приєднай його до благочестивих мусульман, і введи його під опіку Ібрагіма (мир йому), і вбережи його Своєю Милістю від страждань Пекла".

Відповідно до Сунни, здійснюючи молитву за померлого чоловіка, слід встати навпроти його голови, а здійснюючи її за жінку, слід встати навпроти її тулуба.

Молитву за померлого можна здійснювати одночасно над кількома тілами, і, в такому випадку, перед імамом слід поставити спочатку тіла чоловіків, а потім - тіла жінок. Якщо ж одночасно здійснюють молитву над жінкою і дітьми, то ближче до імама ставлять хлопчика, потім - жінку, потім - дівчинку. Таким чином, голова хлопчика буде навпроти голови чоловіка, а середина тулуба жінки - навпроти голови чоловіка. Також тіло дівчинки: її голова буде навпроти голови жінки, а середина її тулуба - навпроти голови чоловіка.

Всі ті, хто молиться, шикуються позаду імама. Якщо ж той, хто молиться, не знаходить місця позаду імама, то стає праворуч від нього.

Хвала тільки Одному Аллаху! Мир і благословення нашому Пророку Мухаммаду, його сім'ї і сподвижникам.

www.islamhouse.com

WWW.ISLAMHOUSE.COM